

Aj zradcom
sa odpúšťa

N O R A B A R Á T H O V Á

Nora Baráthová

Aj zradcom sa odpúšťa

ČADRA
2022

**Nekonečně milujem,
to zlé ľutujem.**

Martin Dévay

Obsah

Mesto žije strachom..... 5	Súrodenci.....
Útek.....	Tvrdohlavé predmestie.....
Rozhodnutie.....	Neodovzdaný list
Vlci	Svadba
Bratia.....	Alex a Zuzka
Kliatba.....	Strašidelná cesta.....
Spravodlivosť	Neočakávané voľby.....
Jakub	
Mesto žije ďalej.....	Vzdušné zámky 177
Rákócziho vyslanec	Szatmársky mier.....
Dve rady	O kuruca viac.....
Generál Károlyi	Splácanie dlhov
Cisár neklame.....	Vzdušné zámky
Čierna smrť 91	Kto z koho
Poplach	Záhadný kupec
Čierna smrť	Netopier.....
Šťastie na každom kroku.....	Hviezdy sa vracajú na zem
Stretnutie najvyšších.....	Zvony zvonía o polnoci.....
Mesto a predmestie.....	Aj zradcom sa odpúšťa

Mesto žije strachom

1.

Útek

Slobodné kráľovské mesto Kežmarok horelo. Horelo strašným plameňom, ktorý zúrivy dych besniaceho víchra ešte viacej roz-necoval. Dozneli posledné výstrely z kanónov cisárskeho vojska. Stíchli výstrely pušiek z mestských hradieb. Obrancovia museli ustúpiť. Knieža František Rákóczi, večný odbojník a rebel proti rakúskemu cisárovi, stratil dňa 12. decembra 1709 ďalšie zo svo-jich verných miest.

Plameň sviece slabo ožaroval klenutie podzemnej chodby. V neprirodzenom tichu sa ozývali iba kroky dvoch náhliacich sa postáv: kežmarského senátora Jozefa Hulíka a mladého grófa Ladislava Bercsényiho. Neodvážili sa zapáliť fakle. Neboli si istí, či tu okrem nich naozaj niet nikoho. Mohli by sa tu skrývať aj ci-sárski vojaci alebo kežmarskí zradcovia. Laco Bercsényi sa snažil držať krok so senátorom. Na stenách sa ligotal ľad aj pod nohami im škrípal. Ale mladý gróf už poznal túto cestu, minulé ráno ňou prišiel spolu s pánom Krayom a hŕstkou kuruckých bojov-níkov. Snažili sa o nemožné: udržať mesto pred mnohonásobnou presilou cisárskeho vojska. Senátor Hulík mlčal. Napínal zrak, aby videl cez nepreniknuteľnú tmú, plnú plesnivého zápachu. Odchádzal proti vlastnej vôli, až keď ho Jakub Kray poprosil, aby

doručil kňažnej Sieniawskej list od Rákócziho a zachránil mladého Bercsényiho. Veď je to syn najvyššieho veliteľa povstaleckých kuruckých vojsk generála Mikuláša Bercsényiho! Plameň sviece čudne zatancoval. Blížil sa koniec chodby.

„Musíme ísť potme,“ povedal Hulík tlmene. „Podajte mi ruku, gróf.“

Bercsényimu sa rozbúchalo srdce: teraz sa ukáže, či ich niekto nesledoval. Mladý gróf sa nebál smrti, ale keď padnúť, potom radšej na bojisku medzi sekajúcimi šablami, výstrelmi pušiek a karabín, pod červenou povstaleckou zástavou. Len nie takto hlúpo a nezmyselne. Nepříjemný pach podzemia sa náhle vytratil. Utečenci vyšli von. Chvíľu stáli mlčky, nepohnuto, počuli iba vlastný dych a hvizd burácajúceho vetra. Sú teda naozaj slobodní, voľní?

„Pôjdeme do Rakús,“ rozhodol Hulík. „Tam nás ľudia poznajú, pomôžu nám. Aj kone dajú.“

„Ako je to ďaleko?“

„O tomto čase najmenej na tri hodiny cesty. Musíme sa ponáhľať, kým je tma. Onedlho sa začne rozvidnievať.“

Tajná podzemná chodba vyústila do hlbokého lesa, pod ktorým tečie rieka Poprad. Dá sa prejsť, pokrýva ju hrubá vrstva ľadu. Decembrový mráz býva pod Tatrami tuhý.

„Po tomto svahu nezídeme, musíme...“ Jozef Hulík nedopovedal, lebo Laco Bercsényi sa v tej chvíli pošmykol a skotúľal sa po strmom svahu až k rieke. Zahanbene sa zviechal a oprašoval zo sypkého snehu. Jednostaj padal drobný sneh, ktorý vietor rozháňal po kraji. Aspoň zahladí všetky stopy.

„Nič sa vám nestalo?“ spustil sa ku grófovi aj Hulík.

„Nie.“

„Nablízku je prieruba, zdá sa. Šťastie, že sa pod vami neprebíral ľad.“

„Ako vtedy pod Užským hradom, keď ma pán Kray ratoval,“ spomenul si Bercsényi.

„Hej, ako vtedy,“ prikývol Hulík. „Pred piatimi rokmi.“

„Pamätáte sa, vtedy sme začínali s Rákóczim,“ vzbĺkli Bercsényimu oči. „Na jeho stranu sa pridávali najbohatší páni, mali sme obrovskú armádu, hnali sme cisárske vojská na ústup. Ako sa nám len darilo! A teraz? Ech, prekliaty, prekliaty cisár. Ženie nás, nikde nemáme miesta. Nikde!“ Mládencovi sa zlomil hlas.

„Podťe,“ povedal po chvíľke Hulík. „Rieka nie je široká. Z druhého brehu ešte uvidíme mesto. Potom pôjdeme už len cez lesy.“

Bercsényimu sa kĺzali čižmy s ostrohami. Senátor ho opäť zachytil. Na chvíľu sa mu zazdalo, že ide s vlastným synom. Lenže aj ten ostal tam... a žena takisto. Nestihol sa s nimi rozlúčiť, ani nevedia, kam sa podel. Laco sa pri vystupovaní zachytil o kriaky na šikmom brehu, hneď za ním sa začínalo pole. Vzápätí však zostali zmeravení stáť. Kdesi v diaľke, tam, kde ležalo slobodné kráľovské mesto Kežmarok, blčala jedna obrovská vatra.

„Poďme nazad,“ chytil radného Bercsényi, „vráťme sa. Môžeme ešte nejako pomôcť!“

Senátor sa vo chvíli spamätal. „Nie, gróf,“ povedal ťažko. „Rákóczyho list treba doručiť stoj čo stoj.“

„Vy list doručíte, ale ja...“

„Nepoznám cestu,“ namietol Hulík, „a mňa tiež nikto nepozná. Nepustia ma k adresátovi, nemám nijaký poverovací list.“

Bercsényi chvíľu bojoval sám so sebou.

„Podťe,“ povedal ticho, ale rozhodne Hulík. Vrhol ešte jeden pohľad na mesto a vykročil. Musí odvieť grófa z nebezpečného miesta. Pravda, on to nesmie tušiť, nech si myslí, že senátor nepozná cestu. Tak to bude lepšie. Dobre si to vymyslel, Jakub Kray, pochopil odrazu Hulík. Chcel ich oboch zachrániť, a nemohol jedného bez druhého. Radný a gróf vstúpili o chvíľu do lesa. Mohutné kmene a konáre zastrelí pohľad na horiace mesto.

Neveľká usadlosť Rakúsy bola už niekoľko storočí majetkom mesta Kežmarok. Žili tu predovšetkým roľníci a zopár remeselníkov. Aj niekoľko bohatých kežmarských mešťanov tu malo svoje kúrie. Rakúsy ležali neďaleko Kežmarku, ale v tomto kraji pod vrchmi sa o nich málokto staral. Aj cisárske vojská, ktoré dobýjali Kežmarok, ich obišli, tak ďaleko ležali Rakúsy od hlavnej cesty. Obyvatelia usadlosti však jednako strážili svoje domovy vo dne, v noci. Tak mohli strážcovia ihneď zbadať prichádzajúceho Hulíka a Bercsényiho. Mlčky ich obstúpili.

„Celú noc sme videli žiaru,“ povedal chlap s bradou. „Musel to byť veľký oheň.“

Radný mlčky prikývol. „Majster Horanský, prosíme vás o pomoc.“

„Utekáte?“ dovtúpil sa starý majster.

„Áno. Musíme sa dostať čím skôr do Poľska.“

„Dám vám kone aj stravu. Aj puška sa niekde nájde. Ale podte sa najprv zohriať, premrzli ste.“ Majster zaviedol utečencov do domu.

„Vravíte teda, že mesto padlo,“ pokračoval. „Ešte šťastie, že pán Kray ostal v Poľsku.“

„Neostal.“

„Akože?“

„Vrátil sa do Kežmarku podzemnou chodbou.“

Majster Horanský len ťažko hľadal slová: „Ale veď, potom je stratený.“

Hulík zamyslene prikývol, nebolo mu do reči.

„Mali by ste ísť na Lechnicu, páni,“ zamiešal sa mladý Horanský. „Okolo Starej Lubovne neprejdete, na hrade je Lubomirského vojsko, a ten drží s cisárom.“

„Aj Lubomirského vojsko je už v Kežmarku,“ vzdychol si Hulík. „Veru tak, majster, dostali nás do klieští. Lubomirski pri-

šiel od poľských hraníc a cisárski od Levoče. Celkom nás obkolesili.“

Keď starý majster vyprevadil odchádzajúcich, ešte dlho sa díval za nimi, až kým sa mu nestratili v ohybe cesty. Nemali ísť za bieleho dňa, uvažoval, lepšie by bolo v noci. Pravda, na Magure pred Poľskom budú zavýjať vlky, a tie si na ľudí vo dne netrúfnu.

Z mesta sa šíril pach dymu.

Vyhorelo niekoľko ulíc. Drevené domy do tla, z kamenných a tehlových stavieb ostali iba začadené múry. A všetko nežne prikryval láskavý sneh. Na pohorenisku sa hrabalo zopár detí. V hĺbke spadnutých klád a ešte kde-tu tlejúcich trámov sa dalo nájsť všeličo zaujímavé: poprehýbaná misa, železná sekierka, farebné črepy z porcelánu. Na uliciach bolo vidno iba vojakov, ktorí mali dozeráť na pokoj v meste.

Majster Horanský sa dostal so synom do Kežmarku ľahko. Pri Nižnej bráne postávala síce hŕstka cisárskych vojakov, ale nevenovala ani najmenšiu pozornosť dvom biedne oblečeným prichádzajúcim. Starý Horanský ostal za bránou zarazene stáť. Privrel oči a zasa ich doširoka roztvoril. Ale zrak ho neklamal – namiesto ulíc videl iba zbúranisko. Ešte aj obhorený kostol trčal do výšky ako výkrik utrpenia.

„Čo to len porobili? Čo to len porobili?“ zabedákal ticho.

„Kam pôjdeme?“ opýtal sa syn bezradne.

„Neviem. Badám, Gemzovci vyhoreli i Sopkovci aj pán Bole-rásky.“

V hradnej štvrti a na začiatku trhoviska vládlo neobvyklé ticho. Ale aspoň sem oheň nepreskočil. Majster nevedomky zrýchlil krok. Také ticho – ako keby celé mesto vyvraždili.

„Matej!“ Horanský sa obzrel za hlasom, ale nikoho nezbadal. Len na dome, popred ktorý prechádzal, sa ticho otvorilo okno.

„Majster Ollmützer,“ vydýchol si s úľavou. „Vy?“

„Podťe dnu, Matej! Vojdite!“ Za nimi sa brána znova zahasprovala a podoprela drúkom, aby do domu nemohol nikto nepovolany.

„Videl som, že idete okolo,“ privítal ich starý obuvnícky cechmajster. „Reku, zavolám vás radšej dnu. Neradno teraz chodiť po ulici.“

Horanský sa až preľakol pri pohľade na Ollmützera – cechmajster náhle zostarel. Vyzeral ako vetchý stavec pred hrobom.

„Čo sa to tu porobilo, pán majster?“ odvážil sa mladý Horanský.

Stavec si zhlboka vzdychol. „Všeličo som už prežil,“ začal po chvíli. „Vojnu, keď bojovalo mesto s hradom, aj keď v ňom bašoval Štefan Thököly. Na povstanie Imricha Thökölyho sa tiež pamätám, i na vojnu s Turkom. Myslel som si, v tomto storočí bude konečne pokoj. Mesto zakúpilo hrad, spokojne sme si žili. A tu odrazu prišiel chýr, že sa proti cisárovi postavil pán Rákóczi. Pravdaže, pridali sme sa na jeho stranu a zotrvali pri ňom po celý čas, hoci sme vedeli, že sa blíži jeho koniec. Veru, páni, Kežmarok padol, ale nezradil, zapamätajte si to. Vy, mladý pán, to povedzte svojim deťom a tie zase ich. Nech nikto nezabudne, že mesto nezradilo. Len zopár ľudí.“

„Kto zradil?“ vyzvedal sa Horanský.

„Nuž kto? Dévay, Meltzer, Götz, Wagner. Prebehli ešte včera na cisársku stranu.“

„Veď tí nikdy neboli za Rákócziho!“

„To je pravda, vždy viac držali s cisárom,“ prikývol Ollmützer, „aj my sme to vedeli. Ale nevedeli sme, že dokážu zradiť svojich priateľov. Dnes ráno zobrali všetkých radných pánov do temnice pod radnicu. Kraya, Lányiho, Toportzera, Comidesa, Sponera a ani neviem, koho ešte. Možno už zajtra ich budú súdiť.“

„Súdiť?“ zopakoval mladý Horanský ako ozvena. „Čo myslíte, veľmi ich potrestajú?“

Cechmajster vstal a podišiel k oknu. Odpovedal až po chvíli: „Pre nepriateľov cisára bol a bude vždy len jeden ortieľ. Meč.“

„To je strašné. Hovoríte, že aj Dévay zradil? Ak ma pamäť neklame, kedysi to bol najlepší priateľ pána Kraya. Ešte za mládeňectva chodili spolu do Rakús,“ spomenul si starý Horanský.

„Hej, vtedy ešte boli priateľmi.“

„Nuž ale prečo sa potom tak znenávideli?“

„Vari neviete? Pre Máriu Cornidesovú,“ usmial sa trpkou obuvnícky cechmajster.

Na pravé poludnie prekročil Hulík s Bercsényim hranicu poľskej zeme. Tu sa už nemuseli skrývať. Zišli z lesa na cestu, ktorá sa hadila pozdĺž veľkej rieky.

„Poliaci sú naši priatelia,“ povedal spokojne Bercsényi, „nepre-zradia nás.“

„Milujú slobodu ako my,“ súhlasil Hulík. „Pozrite, gróf, rovno pred nami je hrad Dunajec. A táto rieka sa volá takisto.“

Kežmarský senátor sa rozhodol nepokračovať v ceste. Decembrové popoludnia sú krátke a v noci neradne cestovať. Bercsényi sa začudoval, keď Hulík zamieril hore do hradu. Vonkoncom netušil, že tam nájde známych, ktorí sa s Hulíkom zvitávajú ako dobrí priatelia. Príjemné teplo samo zatváralo Bercsényimu unavené oči. Prebral sa, keď nad sebou zazrel Hulíkovu vysokú postavu.

„Povedali ste, že tu prenocujeme,“ sadol si začudovaný mládeňec, keď videl, že senátor je už oblečený na cestu.

„Tak je, gróf, tu prenocujete.“

„A vy?“

„Vrátim sa.“

„Nesmiete do Kežmarku! Zabijú vás!“

„Nejdem do Kežmarku.“

„A kam teda?“

„Možno aj do Viedne. Upokojte sa, gróf, ja nie som zradca. Verne som s pánom Krayom slúžil nášmu kniežaťu a pri ňom aj vytrvám. Ale uznajte, cisárski už zatiaľ určite chytili kežmarského richtára a radných uvrhli do väzenia a budú ich chcieť postaviť pred súd. Taký je u nich móres. Viete, čo je to vojenský súd? Odsudzuje iba na smrť. Preto sa chcem vrátiť. Prezviem sa, čo sa medzitým stalo a ak bude treba, pôjdem aj za cisárom, aby som u neho vymohol pre mojich priateľov milosť.“

„Pôjdem s vami!“

„Nie, gróf, nesmiete sa vrátiť do Uhorska, tým menej vybrať sa do Viedne. Mohli by vás spoznať a zajať.“

Bercsényi sklonil hlavu, senátor mal pravdu.

„Pôjdem teda sám k pani Sieniawskej.“

„Nie,“ prerušil ho Hulík. „Pôjdu s vami spoľahliví ľudia, už som sa rozprával s pánom hradu. Aj vášmu otcovi dáme vedieť, kde ste, aby poslal niekoho po vás. Inak sa do Uhorska nesmiete vrátiť.“

„A vy? Pôjdete sám?“

„Áno, celkom sám.“

„Kiež by sa vám všetko vydarilo,“ povedal ticho Bercsényi.

„Zbohom, gróf,“ Hulík sa mierne uklonil.

„Počkajte,“ zadržal ho Bercsényi. „Napíšte mi potom, čo ste vykonali, alebo prídte, ak budete môcť. Veď vy, práve vy ste mi zachránili život.“

„Ja, gróf? Nie, za to vďačíte pánu Krayovi. A ja tiež.“

„Preto nás teda poslal oboch preč!“ pochopil odrazu mladý gróf.

„Veru, preto,“ prikývol Hulík už vo dverách.

Senátor sa pobral na cestu ešte za vidna. Vedel, že nebude môcť robiť okľuky cez les, ale musí sa dať priamo po ceste. Čas je drahý a do Viedne veľmi ďaleko. Poponáhľa sa, na každej stanici môže meniť koňa. Alebo si najme sane, aby mohol ísť aj v noci. Peňazí má dosť, vždy ich nosí pri sebe, starý zvyk.

Rozhodnutie

Cisársky maršal Heister sa mohol tešiť z víťazstva, zasa mu padlo jedno odbojné hniezdo do rúk, zasa strčil niekoľkých rebelov za mreže. Odteraz budú Kežmarok spravovať spoľahliví cisárovi prívrženci. Na rad príde Levoča, aj tam sa ešte bráni kurucká posádka. Lenže dlho nevydrží. Cisárske vojsko bude Levoču obliehať dovtedy, kým ju nevyhladije. Mešťania nebudú mať na výber, uškrnul sa maršal, alebo sa vzdajú, alebo sa navzájom požerú.

Prízemie kežmarskej radnice obsadila generalita cisárskeho vojska – maršal Heister, generáli Löffelholz, Ebergényi a Hartleben. Iba radná sieň na prvom poschodí a richtárska miestnosť ostali voľné. Vojsko sa za ten čas nasťahovalo do opusteného hradu a mestských stajní. Vojaci tu však nemali ani teplo, ani stravu a očakávali, že sa o nich postará dobyté mesto.

Na Heisterovo zavolanie prišiel za ním nový richtár slobodného kráľovského mesta Kežmarok Martin Dévay, jeho zástupca Lukáš Zaunera a senátori Meltzer, Wagner a Götz.

„Chcem sa s vami porozprávať o tom súde, páni,“ privítal ich maršal. „Kto sú to vlastne tí rebeli?“

„Nuž rebeli, nič viac,“ povedal posmešne Meltzer.

„O tom Krayovi som už počul. Bol tu vraj notárom, potom richtárom, nakoniec vstúpil do služieb rebela Rákócziho, a tam sa stal jeho obchodným vyslancom v Gdansku.“

„Dovolím si poznamenať, že teraz sa vrátil do Kežmarku len preto, aby viedol hanebný odpor mesta proti vojskám vašej milosti,“ ozval sa Meltzer.

„Aj to už vieme,“ zahundral Heister. „A ostatní?“

„Ďalší je Martin Lányi, bývalý vojak vašej milosti,“ dodal Meltzer významne.

„Bývalý cisársky vojak,“ opakoval maršal so zlovestným úsmevom. „Ďalej?“

„Sebastián Toportzer, rebel ešte z čias Imricha Thökölyho. Remenánsky cechmajster.“

„Čím sa previnil?“

„Veď bojoval proti vám!“ zvolal Meltzer s ozajstným rozhorčením.

„Ďalší?“

„Martin Cornides, cechmajster krajčírov.“

„Tiež starý rebel?“

„Rodina Krayovi. Pravdaže, aj on bojoval proti vašej milosti.“

„Aj tí ďalší bojovali proti nám?“

„Do jedného!“

„Dobre. Má mesto kata?“

Senátori pozreli po sebe. „Preboha, to nie!“ neovládol sa Zaunera. „Sú to vážení mešťania, nemôžeme ich popraviť ako zločincov!“

„Bojovali proti nám?“ opýtal sa Heister stroho.

„Bojovali, ale dali sa strhnúť.“ zamiešal sa Götz.

„Kým?“

„Nuž Krayom, Lányim, hádam aj Toportzerom.“

„Dobre,“ popustil Heister. „Pán richtár, pripravte obžalobu a rozsudok pre tých troch!“

„Ak vaša milosť dovoľí,“ pristúpil bližšie Meltzer, „je tu ešte jeden rebel. Počul som, že ušiel, ale dáme po ňom pátrať.“

„Kto je to?“

„Jozef Hulík, blízky priateľ Jakuba Kraya. Nebezpečný človek.“

„Pripíšte aj jeho k tým trom.“ rozhodol Heister. „A v rozsudku nezabudnite ani na konfiškáciu majetkov.“

„A ostatní?“

„Do súdu nech sedia s tamtými, potom ich vyhodte. Pravda, každý bude pozbavený svojho úradu, to hádam netreba zdôrazňovať.“

„My máme písať obžalobu aj rozsudok?“ ozval sa doteraz mlčiaci richtár.

„A kto iný? Vy, pán richtár, tých ľudí najlepšie poznáte.“

Dévay na okamih zaváhal, ale Heister to zbadal. „Azda ľutujete tých rebelov?“

„Vaša milosť!“ zvolal Meltzer. „Ako by on mohol ľutovať Kraya, keď mu ukradol nevestu.“

Heister pozrel zvedavo na Dévaya. V richtárových očiach sa odrazu zjavilo čosi divé a nenávistné. „Zaujímavé.“ povedal maršal pobavene. „Nevestu? Potom by som sa veľmi čudoval, pán richtár, keby ste sa za Kraya prihovorili. Ale ak si želáte, môžem zveriť spísanie obžaloby niekomu zo svojich ľudí.“

„Netreba,“ ozval sa Dévay neobvykle drsným hlasom. „Sám ju napíšem.“

Keď senátori vyšli od Heistera, opýtal sa Lukáš Zaunera tichšie, ako mal vo zvyku hovoriť: „Už ste spokojní?“

Meltzer pozrel na Götza, ten na Wagnera. Dévay sa vyhol ich pohľadu.

„Za toto nás budú preklínať ešte aj vnuci našich vnukov,“ pokračoval Zaunera ešte tichšie.

„A prečo?“ ohradil sa Meltzer. „Azda preto, lebo zbavíme mesto rebelov a raz navždy bude pokoj?“

„Aj ty si to myslíš, Juraj?“ obrátil sa Zaunera k nerozhodnému Götzovi.

„Nuž, mesto chce žiť konečne v pokoji, nie?“

Wagner mlčky prikývol.

„A preto prídu tí traja o hlavu,“ nedal sa Zaunera. „Martin, keď už nedokážeš zabudnúť, myslí aspoň na Máriu, jej ublížiš!“

„Myslím iba na ňu,“ povedal Dévay vyhybavo.

Zaunera zmĺkol, pochopil, že nenávisť je silnejšia ako láska.

Muži vyšli z bočných dvier radnice. Dvere boli malé a jednoduché, zdobil ich iba portál s mestským erbom.

„Pozrite,“ ukázal Zaunera nad erb. Radní pozreli na obraz Spravodlivosti, jeden z mála obrazov kežmarskej radnice. Spravodlivosť predstavovala žena so zaviazanými očami, v jednej ruke držala vytasený meč, v druhej váhy.

„A čo?“ pozrel Meltzer na Zaunera.

„Prečítaj, čo stojí pod obrazom.“

„Náhodou, to viem naspamäť,“ povedal Meltzer. „Súdiaci sudca nech je ku všetkým rovnaký, aby unikol rozsudku iného sudcu.“

„Nič ti to nehovorí, Lukáš?“

„Nie.“

„Naozaj? Potom sa nečudujem, že tá Spravodlivosť má zaviazané oči!“ zvolal Zaunera a pridal do kroku, aby nešiel s ostatnými radnými.

„Pche!“ vyhrkol Meltzer prekvapene. „Veď je to hotový krayovec. Ako sa dostal do rady?“

„Ja som ho tam chcel mať,“ povedal Dévay.

Richtár sa nevrátil s ostatnými domov. Zamieril k radnici, treba napísať, čo od neho Heister žiada. Vstúpil do radnej siene, zasadol za okrúhly stôl. Biely papier a naostrené brko akoby už na neho čakali. Kto ich sem položil? Kray? Sotva. Hoci on tu bol posledný, posledný raz. Iste netušil, čo sa s ním stane o pár hodín. Alebo to vedel, pomyslel si Dévay. Kto sa v Krayovi vyznal? Prečo sa vlastne vrátil? Mohol ostať u Rákócziho v bezpečí. Prečo prišiel? Báł sa o rodinu? O Máriu? Dévay si vzdychol. Mária, žena, ktorú miloval a miluje, aj keď patrí už toľké roky inému. Siahol po pere. V živote ešte nenapísal nijaký rozsudok. A teraz odsúdi toho, kto ho obral o to, čo mu neodškriepiteľne patrilo.

Kray prišiel do Kežmarku pred dvadsiatimi štyrmi rokmi, keď umrel starý notár Frankenstein. Niektorí presadzovali na uprázdnený notársky úrad Lukáša Meltzera, veď bol rodom z Kežmarku, ale mladý richtár Martin Comides priviedol z bardejovskej župnej kancelárie Jakuba Kraya. Spoznali sa pri nejednom vybavovaní mestských záležitostí vo Viedni. Kray sa stal výborným notárom, kúpil pre mesto hrad, o ktorý sa mešťania súdili takmer tri storočia, vybavil pre Kežmarok množstvo práv a výhod. V tom istom roku zvolili za senátora aj Martina Dévaya. Nový notár a začínajúci radný sa rýchlo spriatelili, vedno bojovali o mesto vo Viedni, v Prešporku, v Košiciach, vedno trávili voľné chvíle, kým... Kray dobre vedel, že jeho priateľ si už dávno zabudol oči na krásnej Márii Cornidesovej, ale prečo mu ju vzal? Prečo?

Dévay prudko odhodil pero a vstal. Má to azda Krayovi odpustiť? Krayov život je teraz v jeho rukách. Roky čakal na túto chvíľu. Opäť zasadol k stolu. Nestihol sa však ani pribrať do písania, keď sa ticho otvorili dvere. Do miestnosti vstúpil mladý muž, skoro ešte chlapec.

„Martin,“ začudoval sa richtár synovmu príchodu. „Prečo chodíš po meste sám? Vieš, že v týchto časoch je to nebezpečné.“

„Ja sa predsa nemám čoho báť,“ usmial sa syn.

Richtár odvrátil pohľad od syna. Mal už len jeho. Mohol mať aj dcéru, veľa detí, keby nebola jeho žena umrela s práve narodeným dieťaťom. A Kray? Mal troch synov a napokon aj vytúženú dcéru. Všetko sa mu darilo.

„Stretol som vonku pánov radných, myslel som, že aj ty prídeš domov,“ vyrušil ho syn z myšlienok.

„Mám ešte robotu.“

„Ostaneš tu dlho?“

„Nie.“

„Tak ťa počkám,“ odtiahol syn senátorskú stoličku od okrúhleho stola a prisadol si k nemu ako radný pán. Richtár pozrel na syna. Videl, že ho jednostaj sleduje, nespustí z očí. Odrazu ho opustila istota. Prečo prišiel za ním Martin? Dopočul sa o rozsudku? Lenže od koho? Martin Dévay dobre vedel, že jeho syn sa kamaráti s mladými Krayovcami. Dozvedel sa azda, že Mária Krayová mohla byť jeho matkou? Ale iste už počul, čo sa po Kežmarku hovorilo o jeho otcovi a Márii Krayovej hlavne teraz, v poslednom čase. Ľudia si pripomenuli dávnu udalosť, ktorá na smrť znepriatelila Martina Dévaya a Jakuba Kraya.

„Čo píšeš?“ opýtal sa Martin otca po chvíli.

„Nič, len taký koncept. Nič zvláštne.“

„Musíš to napísať dnes?“

„Nie, nemusím,“ povedal rýchlo Dévay.

Zrazu sa mu uľavilo. Prečo by musel napísať rozsudok hneď? Veď aj zajtra je deň a jeho syn nemusí vedieť, že rozsudok smrti nad Krayom, Lányim, Toportzerom a Hulíkom napísal práve Martin Dévay. Možno by to otcovi ani nikdy neodpustil.

Ešte na schodoch radnice sa obaja Dévayovci stretli s Heisterom. Maršala prekvapilo, keď zazrel s richtárom mladšieho muža.

„To je váš syn?“ dovŕpil sa ľahko, lebo podobnosť bola očividná.

„Áno, vaša milosť.“

„Nezapriete ho,“ uškrnul sa Heister. „Vojak?!“

„Nie. Bude z neho inžinier, študuje matematiku a zemepis v Kráľovci,“ odpovedal otec namiesto syna.

„Len študuj, chlapče! Potom ťa vezmem do svojich služieb,“ udrel maršal po pleci mladého Dévaya a odišiel.

Len čo richtár vyšiel z radnice, pripojili sa k nemu dvaja vojaci. Heister im prikázal sprevádzať kežmarského richtára. Počul, ako sa mu ľudia vyhrážali. Doma bolo zima. Martin rozdúchal takmer zhasnutý oheň. Potom sa s otcom porozpráva o tom, čo mu navrhol Heister. Ponúka mu miesto, a nie hocijaké, v službách cisárskej armády. Martin spozornel, až keď začul hlasy zvonku. Podišiel k oknu, kým sa ešte dalo niečo vidieť. Vojaci, ktorí neustále strážili richtárov dom, sa s kýmsi rozprávali. V prvej chvíli si myslel, že ho klamú oči, ale ako sa rýchlo presvedčil, nebol to klam.

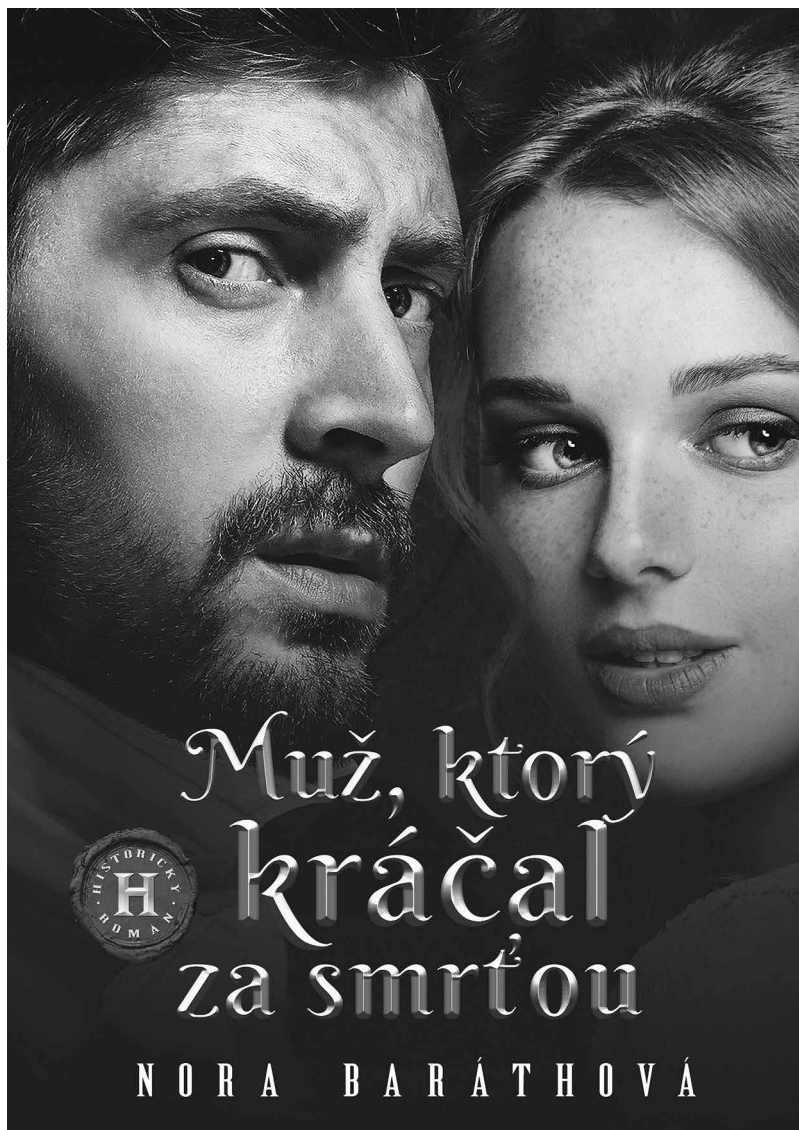
„Je tu pani Mária Krayová,“ zvolal vzrušený.

Richtár sa prudko obrátil k synovi.

„Určite je to ona,“ zopakoval Martin. „Vojak ju vedie dnu. Iste ide prosiť o život svojho manžela.“

„Čo ja môžem?“

„Od teba všetko závisí!“ zdôraznil syn. Pri jeho posledných slovách sa otvorili dvere. Richtár sa sotva ovládol, aby ostal pokojný. Ale syn si aj tak všimol v jeho očiach tú mohutnú potláčaciu túžbu po žene, ktorá práve vkročila do ich domu. V tej chvíli ako keby začal chápať otca a bolo mu ho úprimne ľúto.

Nora Baráthová

Muž, ktorý kráčať za smrťou

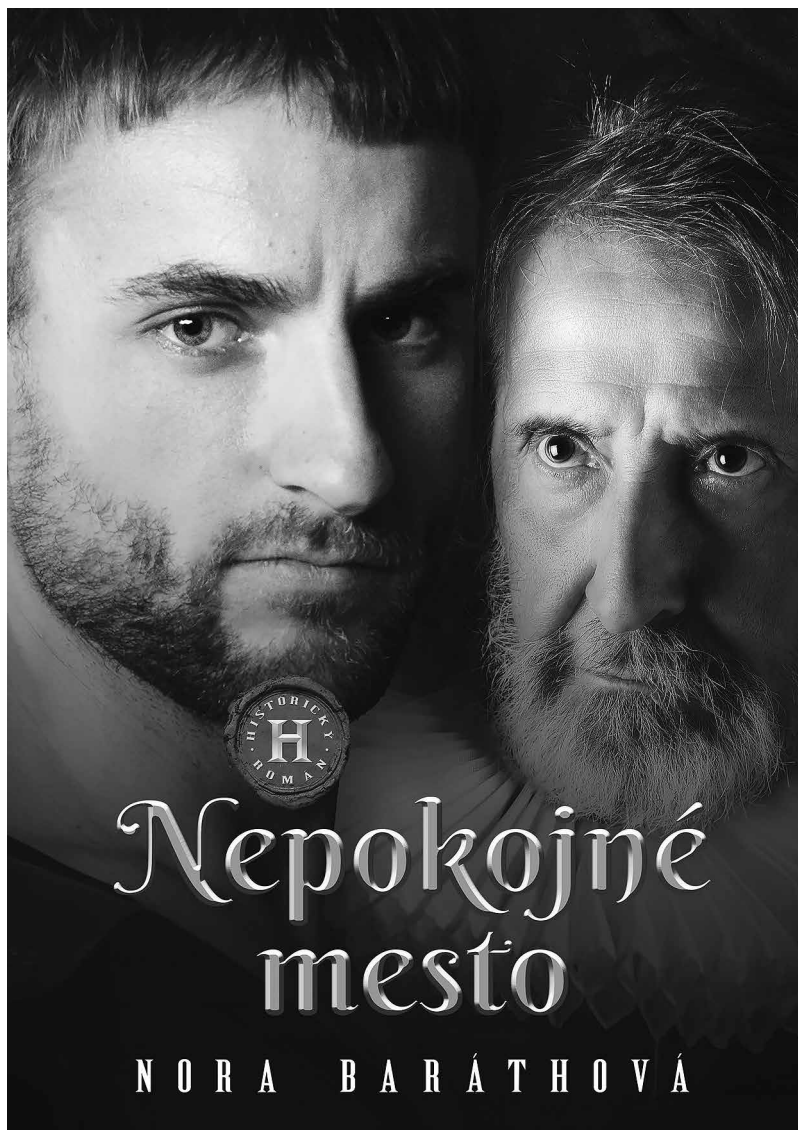
1. diel série

Manželku a slobodu miloval viac ako svoj život. Katom hrdo pozeral do očí a nič z toho, čo urobil, nelutoval. Aj takýto bol richtár Jakub Kray.

Mnohí uhorskí šľachtici na čele s kniežaťom Františkom Rákócziom II. povstali proti cisárovi, ktorý utláčal ich aj mešťanov. Na stranu kniežaťa sa pridáva aj Jakub Kray. Pre svoj ľud chce iba rovnosť, spravodlivosť a lepší život. Podarí sa mu to vybojovať? Na neľahkej ceste za svojimi ideálmi sa stretáva so statočnými bojovníkmi, ale i zradcami. Niektorí sú dokonca bližšie, akoby si myslel.

V meste zanecháva milovanú manželku Máriu a odchádza slúžiť kniežaťu. Prekoná ich láska dlhé odlúčenie? Ostane Mária stáť po jeho boku, alebo podľahne mužovi z minulosti?

V historickom románe od Nory Baráthovej sa preniesiete na začiatok 18. storočia, do obdobia krutých habsburských povstaní poznačených víťazstvami či zradami, ale aj láskou a odvahou.

Nora Baráthová

Nepokojné mesto

3. diel série

Vyplienené domy, utláčanie mešťania a bezcharakternosť pannonníka, ktorý sa nezastaví pred ničím. Slobodné kráľovské mesto trpí dlhé desaťročia pod krutovládou rodu Thököly, najhorších zemepánov, akých si mohlo priať. Inak tomu nie je ani v polovici 17. storočia. Hradný pán Štefan Thököly odmieta mešťanom uznať akékoľvek práva.

Poslednou nádejou pre trpiaci ľud je Žigmund Moes. Do nepokojného mesta sa vracia po rokoch. V hlave mu víria bolestné spomienky na nebohú milovanú Máriu. Ťažké srdce má aj na otca, ktorý bránil ich veľkej láske. Moes teraz stojí pred neľahkou úlohou – vrátiť do ulíc mesta pokoj. Na ceste za slobodou sa stretáva s intrigami a trpkou chuťou peňazí. Za práva mesta bojuje spolu s mešťanmi najlepšie, ako vie. Oporu má v mladej Judite, ktorá však miluje hradného vojaka. K tomu všetkému v nepokojnom meste vyčína tajomný vrah, ktorý siahne aj na jeho život.

Podarí sa Moesovi vydobýť drahocennú slobodu a vrátiť do mesta pokoj? Zvíťazí statočnosť nad mocou peňazí? Zmieri sa so svojím otcom a nájde ešte lásku?

Aj o tom sa dočítate v historickom románe zo slovenského prostredia z pera spisovateľky Nory Baráthovej.

Meč a srdce

N O R A B A R Á T H O V Á

Nora Baráthová

Meč a srdce

4. diel série

Prichytení votrelci utekajú z mesta nahí, protivníci strielajú tvarohovými guľami, kat si brúsi meč. Neustále súperenie a sto-ročná vojna medzi slobodnými kráľovskými mestami neutícha.

Príbeh sa začína husitským plienením spišských miest v 15. storočí. Nešťastnú situáciu využijú vo svoj prospech mestskí predstavitelia a ich dôkladne premyslené klamstvo ešte viac roz-dúcha vášne. Vážne zmeny sa dejú aj na pôde cirkvi, kam preni-kajú reformačné myšlienky Martina Luthera.

Vo víre mocenských a náboženských bojov sa nečakane objaví láska. Dokáže vzťah dvoch mladých ľudí zo znepriatelených miest priniesť mier? Alebo práve naopak, vystupňuje napätie? Podarí sa odhaliť dlhoročné klamstvo a nastoliť spravodlivosť?

O tom všetkom sa dočítate v historickom románe od spiso-vateľky Nory Baráthovej, ktorá opisuje dobové udalosti nielen s vážnosťou, ale aj humorom.

Nepokojné mesto

Všetky práva vyhradené. All rights reserved.

Vydalo vydavateľstvo JADRO.SK s.r.o. Kežmarok v roku 2023
www.jadro.sk

Text: © PhDr. Nora Baráthová

Obálka: © Cover Art by Benin Basim, Depositphotos

Sadzbu zhotovil: Jaroslav Šleboda – **JADRO**, www.lacna-tlac.sk

Korektúra: Mgr. Zuzana Pavlisová, PhD.

Technický redaktor: Jaroslav Šleboda

Počet strán: 260

Vydanie: druhé, 2023

ISBN 978-80-89426-71-3

ISBN 978-80-89426-72-0 PDF

ISBN 978-80-89426-73-7 EPUB

ISBN 978-80-89426-74-4 MOBI

9 788089 426713

Žiarlivosť vystriedal smútok a skľučujúci pocit viny. Božie mlyny melú pomaly, ale isto. Martina Dévaya však zomleli hneď.

A keďže nešťastie nechodí samé, po vojenských nepokojoch sa bude musieť Kežmarok vysporiadať aj so zúriacou morovou epidémiou. Kto sa tejto tragédii postaví čelom?

V druhej časti románu (*Aj zradcom sa odpúšťa*) sa vám, navyše, otvorí obzor aj do novej krajiny. Môže ešte Rákócziho zložitú situáciu zvrátiť cár Peter Veľký?

Či sa u Dévaya ozve umlčaná česť, alebo sa poddá zlu, dozviete sa v pokračovaní strhujúceho historického románu (*Muž, ktorý kráčal za smrťou*) z pera Nory Baráthovej.

